

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **Z. G.,** zast. Mgr. Lilianou Vochalovou, advokátkou, se sídlem v Praze 2, nám. I. P. Pavlova 3, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 1. 2005, č. j. 55 Az 930/2003 – 24, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 17. 10. 2003, č. j. OAM-2661/VL-10-ZA08-2003, rozhodl žalovaný tak, že azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje, a že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Své rozhodnutí žalovaný opřel o zjištění, že důvodem žádosti o udělení azylu žalobce je legalizace pobytu v ČR, přičemž z vlasti odešel z ekonomických důvodů a pro obavu z možného postihu za jeho náboženské přesvědčení.

Proti citovanému rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, ve které poukazoval na to, že žalovaný v předchozím řízení porušil ustanovení § 3 odst. 3, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/l967 Sb., o správním řízení (správní řád), a § 12 a § 91 zákona o azylu. Konkrétně žalovanému vytkl, že ke způsobu zjišťování skutečného stavu věci žalovaný vycházel pouze z omezených zdrojů, kdy kromě informací Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 25. 7. 2000, vycházel pouze ze Zpráv Ministerstva zahraničních věcí USA o situaci v oblasti dodržování lidských práv v Číně ze rok 2000. Žalobce poukázal na to, že informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky je více než 3 roky stará, je neaktuální a stejně tak Zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA neobsahuje informace vztahující se k situaci v Číně v době vydání napadeného rozhodnutí. Poukázal rovněž na Zprávu Ministerstva zahraničí USA, která se zabývá náboženskou svobodou v Čínské lidové republice za rok 2002 vydanou v roce 2003 a v této souvislosti uvedl, že jeho obavy z pronásledování v souvislosti s jeho náboženským vyznáním lze považovat za opodstatněné. V žalobě tvrdil, že svou víru na území Číny nemůže praktikovat. Ohledně skutkových důvodů odkázal na svoji žádost o udělení azylu v České republice ze dne 3. 7. 2003, na protokol o pohovoru ze dne 15. 8. 2003 a na ostatní spisový materiál.

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 31. 1. 2005, č. j. 55 Az 930/2003 - 24, byla žaloba zamítnuta. Podle krajského soudu z žádosti žalobce a obsahu protokolu s ním sepsaného plynou důvody, které vedly žalobce k podání žádosti o udělení azylu a s těmito uplatněnými důvody se správní orgán beze zbytku vypořádal. Ve svém rozhodnutí velmi podrobně vyložil, proč se na žalobce nemůže vztahovat některý z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a s tímto odůvodněním se soud ztotožnil. Soud se ztotožnil i s názorem žalovaného, že obavy z možného pronásledování žalobce ve vlasti nedosahovaly takové intenzity, opakovanosti a soustavnosti, aby je bylo možno považovat za pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu, neboť žalobce popsal v podstatě jediný incident, který měl s policií, a to několik let předtím, než se rozhodl odejít ze země. Krajský soud dále uvedl, že pokud se týká neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu, tak ze zákonné dikce je zřejmé, že na udělení tohoto azylu není právní nárok. Ministerstvu vnitra zákon dává možnost posuzovat na základě správního uvážení případ od případu. O udělení azylu na základě § 14 zákona o azylu nelze podat žádost, takže ministerstvo samo posoudí, že v případě, že žadatel nesplňuje podmínky pro udělení azylu taxativně stanovené v § 12 citovaného zákona, zda je možné udělit azyl z humanitárního důvodu, přičemž v případě žalobce podmínky pro jeho udělení v zákonem stanovených mezích správního uvážení neshledalo. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zřejmé, že žalovaný v rámci zkoumání podmínek pro udělení azylu z humanitárního důvodu posoudil osobní situaci žalobce, srovnal ji s poměry v jeho zemi a neshledal důvody zvláštního zřetele hodné. Rovněž výrok o neshledání překážek vycestování v případě žalobce shledal soud správným, neboť nebyly zjištěny žádné skutečnosti předpokládané v tomto ustanovení, jež by bránily žalobci v návratu do vlasti, přičemž se soud ztotožňuje s odůvodněním tohoto rozhodnutí.

Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel především namítá, že krajský soud se nezabýval tím, zda správní orgán postupoval v řízení v souladu s platnými právními předpisy a vycházel tak ze spolehlivě zjištěného stavu věci (podle § 3 odst. 4 a § 46 správního řádu). Žalovaný řádně nezkoumal, zda jsou dány podmínky podle § 12 a § 14 zákona o azylu. Podle stěžovatele se krajský soud řádně nezabýval humanitárními důvody,

tedy tím, zda správní uvážení nepřekročilo meze zákona a zda jej správní orgán nevyložil příliš úzce. Stěžovatel je dále toho názoru, že nebylo řádně zdůvodněno, proč důvody, které stěžovatel uvedl ve své žádosti, nejsou důvody zřetele hodné a nemohou být považovány za humanitární, zejména za situace, kdy je nutné zvážit, co by čekalo stěžovatele po návratu domů, a to zvláště když ze zpráv Ministerstva zahraničí USA pro rok 2000 a 2001 o dodržování lidských práv v Číně vyplývá, že životní situace obyvatel je velmi špatná a značné procento osob žije v absolutní chudobě. V případě návratu do Číny by stěžovateli hrozilo pronásledování ze strany státních orgánů z důvodu jeho vyznání. Ze zpráv ministerstva vyplývá jaké je nakládání s příslušníky jeho katolické církve a jednání státních orgánů vůči jeho církvi, a to pronásledování a útisk. Ze zpráv Ministerstev zahraničí vyplývá, že některé náboženské skupiny jsou vystaveny štvaní, bití, pronásledování a represi ze strany úřadů. Případy řadových členů jsou zpravidla řešeny administrativně. Zavřít člověka pro jeho viru do psychiatrického ústavu či ho jinak omezit na svobodě je nepřípustným zásahem do jeho základních lidských práv. Stěžovatel má z uvedeného postupu odůvodněnou obavu. Je s podivem, že ani správní orgán ani soud nepovažuje tento možný zásah za dostatečně intenzivní. Stěžovatel opustil Čínu ve strachu před pronásledováním kvůli své víře. Ekonomické důvody pouze umocnili jeho úmysl odejít, prvotním impulzem však byla obava o svou svobodu a víru. Stěžovatel konečně poukazuje na to, že po návratu do Číny by se ocitnul v naprosto neřešitelné situaci. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nemá kam a ke komu by se vrátil a navíc mu hrozí pronásledování, je jeho situace mimořádná a hodná zřetele. Nelze tvrdit, že uváděl potíže se státními orgány v souvislosti se svou vírou pouze účelově, neboť pro toto nejsou dány důkazy. Zvláštní osobní poměry stěžovatele spolu se situací v zemi jeho původu tak zakládají humanitární důvody, důvody podle § 12 zákona o azylu, pro které by měl být azyl stěžovateli udělen a měla být přezkoumána zákonnost správního uvážení. Vzhledem k uvedenému se stěžovatel obrací na Nejvyšší správní soud v Brně a navrhuje, aby tento ve smyslu § 107 s. ř. s. přiznal odkladný účinek vykonatelnosti napadeného rozhodnutí a vydal rozsudek, kterým rozhodnutí Krajského soudu v Brně zruší a věc se mu vrací k dalšímu projednání.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti odkazuje žalovaný na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. V průběhu správního řízení bylo zjištěno že stěžovatel odešel z vlasti z ekonomických důvodů a z obavy z možného postihu za vyznávání křesťanské víry. Důvodem podání žádosti o udělení azylu byla snaha o legalizaci pobytu na území České republiky. Ke stěžovatelovým námitkám týkajících se neudělení azylu dle § 14 zákona o azylu žalovaný odkazuje na judikaturu NSS, a to jmenovitě na rozsudek č. j. 2 Azs 65/2003, který konstatuje právo správního orgánu rozhodnout v rámci volného správního uvážení a nikoli o subjektivním právu stěžovatele na azyl, a dále rozsudek NSS č. j. 3 Azs 12/03, který konstatuje, že na udělení azylu z humanitárního důvodu dle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo. Žalovaný neshledal v případě stěžovatele žádné zvláštního zřetele hodné důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Azyl z humanitárních důvodů je institutem zcela výjimečným, jímž nelze řešit získání povolení k pobytu v České republice. Azyl je pouze jednou z více možností, na základě kterých může cizinec pobývat na území ČR. Podmínky pro udělení azylu jsou přitom stanoveny v zákoně velice přísně. Za stanovených podmínek lze využít k úpravě legálního pobytu v České republice institutů obsažených v zákoně č. 326/1999 Sb. Ekonomické důvody ani snaha o legalizaci pobytu na území České

republiky nejsou důvody azylově relevantními. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost (§ 110 odst. 1 s. ř. s.) a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 4. 6. 2003 podal stěžovatel žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že v Číně neměl stále zaměstnání a měl tam ekonomické problémy. Proto se rozhodl odjet za prací do jiné země. Dále uvedl, že je čínské národnosti, bez náboženského vyznání (ateista) a není ani nikdy nebyl členem politické strany nebo organizace. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak stěžovatel sdělil, že pracoval jako tesař v obci Ch. L. a veškeré vydělané peníze dával rodině. V roce 1998 pracoval na stavbě křesťanského kostela, který policie před dostavěním rozbořila a žadatele zbila. Policisté jej chtěli rovněž zatknout, ale protože je kněz uplatil, propustili ho. Od té doby byla situace velice napjatá, jakékoli velké shromáždění katolického společenství T. policie nedovolila uspořádat. Dne 20. 2. 1998 zasáhla brutálně, hodně lidí pozatýkala a zbila. Sám stěžovatel zatčen nebyl, neměl ani žádné jiné závažné potíže. Na dotaz správního orgánu uvedl, že je praktikující křesťan a při podávání žádosti toto neuvedl, protože se jej na to nikdo neptal. Do ČR odešel na radu rodiny, o azyl požádal, protože mu

nějací lidé řekli, že to pro něho bude lepší. V Číně měl dostatek práce, jeho ekonomická situace byla shodná s většinou obyvatel. Pro případ návratu se obává pokračujících potíží pro své náboženské vyznání. V průběhu doplňujícího pohovoru stěžovatel sdělil, že na stavbě kostela se podílel dobrovolně, dostával za to nízkou částku peněz. Po svém zatčení byl dotazován na důležité osoby z tohoto kostela, o kterých ale nic nevěděl. Bylo mu zároveň sděleno, že pracoval na stavbě sekty, která je v Číně zakázána. Následující den byl propuštěn, jelikož se za něho přimluvil a možná i něco zaplatil nějaký známý. Po svém propuštění potom odjel a pracoval na různých místech, zejména ve F.. Až do svého odchodu z vlasti v roce 2003 tam žádné potíže se státními orgány či kýmkoli jiným neměl, v neděli vždy chodil do kostela a modlil se. Ve F. neměli žádné obtíže ani jiní členové katolické sekty, což žadatel přičítá tomu, že F. je velké město a je tam svobodnější život. Dále žadatel upřesnil, že v Číně jsou dvě katolické církve, oficiálně povolená tzv. Patriotická církev, a zakázaná T.. Nedokázal však tyto církve jakkoli odlišit. Pouze vyjádřil názor, že T. má mnohem více věřících. Do ČR potom odjel, protože mu matka sdělila, že doma pro něho není bezpečno, a aby si vydělal nějaké peníze. Ve F. by žadatel nemohl žít, protože tam nemá domov, musel by si tam pronajmout byt.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se skutkovým i právním hodnocením jak žalovaného, tak i krajského soudu. Jak vyplývá ze zpráv o dodržování lidských práv v Číně, jedná se o autoritářský stát, ve kterém dochází k závažným zásahům proti svobodě vyznání a projevům náboženského života. V této rovině lze bezesporu připustit, že skutečnosti, jež stěžovatel uváděl při pohovorech před žalovaným, jsou způsobilé založit jeho právo na udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu, popř. překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud se tak musel zabývat hodnocením věci z hlediska toho, zda bylo uneseno tzv. břemeno tvrzení a důkazní břemeno.

Zásada tzv. materiální pravdy má v řízení o udělení azylu svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazující věrohodnost žadatelových tvrzení. V případě, že žadatel uvádí skutečnosti podřaditelné pod taxativně vymezené důvody pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, je na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou měrou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu. Takový závěr však nelze učinit v případě, že se jedná o zemi, ve které se státní orgány opakovaně dopouští závažných porušení lidských práv. Má-li správní orgán za to, že stěžovatel, který přichází ze země s nedostatečnou ochranou lidských práv, nevypovídá pravdivě o důvodech, které ho vedly k opuštění jeho země původu a podání žádosti o azyl v ČR, musí své pochybnosti hodnověrně objasnit a prokázat. Jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatele o azyl došlo nebo mohlo dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatele o azyl (obdobně např. rozsudek NSS ze dne ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89).

V souvislostech posuzované věci tak lze konstatovat, že stěžovatel dovolávající se omezování lidských práv a svobod ze strany čínských státních orgánů, nemusel svá tvrzení dokazovat. V čem však nelze činit ústupky, je požadavek na přesvědčivost a konzistentnost jeho tvrzení. Tento aspekt je přitom třeba hodnotit s ohledem na veškeré stěžovatelovi projevy v průběhu správního řízení. Ze správního spisu je zřejmé, že stěžovatel povinnost břemene tvrzení neunesl, neboť jednotlivé rozpory v jeho sděleních zpochybňují skutkový základ,

jímž stěžovatel v kasační stížnosti odůvodňuje svůj názor, že žalovaný i krajský soud pochybily při hodnocení podmínek pro udělení azylu.

Základní rozpor je založen již ve stěžovatelově žádosti o udělení azylu, ze které vyplývá, že stěžovatel je bez vyznání (ateista), že v Číně měl ekonomické problémy, neměl stálé zaměstnání, a proto se rozhodl odjet za prací do jiné země. Daná tvrzení, učiněná v bezprostřední souvislosti s podáním žádosti o udělení azylu, tak svědčí o zcela jiných příčinách odchodu stěžovatele z Číny, než o jakých vypovídal při následných pohovorech. I za předpokladu, že stěžovatelovo tvrzení o jeho pomoci při stavbě křesťanského kostela, zatčení a následném propuštění jsou pravdivá, je třeba poukázat na jeho výpověď učiněnou do protokolu o doplňujícím pohovoru, ze které vyplývá, že stěžovatel dokázal svoji situaci vyřešit tím, že se přestěhoval do města F., kde podle svých slov žádné potíže neměl. Stěžovatel rovněž připustil, že měl dostatek pracovních příležitostí a netrpěl tedy ani závažnými ekonomickými obtížemi. Čínu opustil na popud členů rodiny, aby si v zahraničí vydělal více peněz. Nutno též v této souvislosti uvážit, že od doby, kdy došlo k žalobcem tvrzeným potížím (v roce 1998) od jeho odjezdu ze země původu uplynulo takřka 5 roků. Rovněž lze poukázat i na to, že ačkoli stěžovatel údajně žil daleko od domova, aby nebyl v dosahu policejních orgánů místa svého bydliště, do zahraničí odjel, protože mu to poradila matka a cestu zajistili členové rodiny. Při návratu do F., kde do svého odchodu žil, by mu hrozilo pouze to, že by si musel pronajmout byt, protože tam nemá vlastní domov.

K námitce směřující k nesprávnému posouzení právní otázky s ohledem na ustanovení § 14 zákona o azylu (tzv. humanitární azyl) Nejvyšší správní soud uvádí, že udělení azylu je na volné úvaze příslušného správního orgánu, jehož smyslem je možnost daná správnímu orgánu zareagovat jak na případy předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofu, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Okolnosti svědčící pro poskytnutí humanitárního azylu pak správní orgán posuzuje na základě volné úvahy, přičemž na udělení azylu podle § 14 zákona o azylu není právní nárok. Soud posléze posuzuje pouze tolik, zda správní orgán nevybočil z obecných mezí daných základními principy platného právního řádu, zde především zákazu diskriminace, či z hlediska procesních předpisů. V postupu žalovaného ani krajského soudu Nejvyšší správní soud neshledal žádná pochybení.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě zrušit, neboť se nejedná o rozhodnutí nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a rovněž zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci (stěžovateli) náhrada nákladů řízení nepřísluší

a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. dubna 2006

: JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu